Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal Ruimtelijke Ordening
Programmadirectie Regio Deals
Regio Deals

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Nederland
www.elkeregiotelt.nl

Onze referentie
2025-0000054630

Bijlage(n)
Samenvattingen selectie Regio Deals zesde tranche

Datum 3 februari 2025
Betreft Selectie zesde tranche Regio Deals

Om de grote uitdagingen van deze tijd aan te pakken vindt het kabinet de structurele samenwerking met en in de regio zeer belangrijk. Het kabinet heeft daarom besloten het programma Regio Deals door te zetten en heeft deze zomer, kort na haar aantreden de zesde en tevens laatste tranche Regio Deals opengesteld voor nieuwe voorstellen. Dit heeft geleid tot 27 voorstellen afkomstig uit heel Nederland. Regio's geven in deze voorstellen aan hoe zij samen met het Rijk en partners in de regio, willen werken aan de opgaven in hun gebied.

In de Regio Deals staat het verbeteren van het leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers centraal. Dit gebeurt vanuit een brede integrale blik. Naast het versterken van de economie gaat het ook om het verbeteren van het welzijn van mensen en de leefbaarheid binnen een regio. Brede welvaart stimuleren en verbeteren is wat telt. Wat daarvoor nodig is, verschilt per regio. De opgaven en aanpak in een stedelijk gebied zoals in voormalige Zuid-Hollandse groeikernen zijn anders dan die in regio's aan de grens zoals in Zuid-Limburg of Zeeuws-Vlaanderen. Regio's maken daarom in samenspraak met partners in de regio zelf op maat gesneden voorstellen waaruit het kabinet een selectie heeft gemaakt. In deze Kamerbrief licht ik toe met welke regio's het kabinet aan de slag gaat om de voorstellen voor deze zesde en laatste tranche uit te werken tot Regio Deals.

Zesde tranche Regio Deals
Regio's konden tussen 1 augustus en 1 november 2024 hun voorstel indienen gebaseerd op het kader dat ik op 18 juli 2024 met uw Kamer heb gedeeld.[1] In de voorstellen omschrijven betrokken partijen in de regio hoe zij samen met het Rijk de brede welvaart in hun regio willen versterken en de samenwerking in de regio en tussen Rijk en regio willen verbeteren. Ieder voorstel is gebaseerd op een analyse van de huidige situatie in de regio, welke uitdagingen en kansen daar spelen, wat het streefbeeld voor de regio is en welke aanpak de regio voor ogen heeft om daar te komen.

Er zijn in totaal 27 voorstellen ontvangen.[2] De aanvragen bevatten in totaal een financieringsverzoek aan het Rijk van € 565,1 miljoen euro. Voor de zesde tranche

1 *Kamerstukken II* 2023/24, 29697, nr. 154 Kamerbrief over Regio Deals openstelling zesde tranche | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
[2] 27 voorstellen voor laatste ronde Regio Deals | Nieuwsbericht | Elke regio telt

Directoraat-Generaal Ruimtelijke Ordening
Programmadirectie Regio Deals
Regio Deals

Onze referentie
2025-0000054630

is in totaal € 244,3 miljoen euro beschikbaar. Vanwege deze grote overvraging was het nodig zorgvuldig te kiezen welke voorstellen mogen worden uitgewerkt tot een Regio Deal. Voor de geselecteerde voorstellen kan vaak slechts een deel van de gevraagde Rijksbijdrage worden gereserveerd. Dit kan consequenties hebben voor de inhoud van de aanpak in de regio waarbij scherpe keuzes nodig zijn om die dingen te doen die de meeste impact hebben voor de regio.

In het selectieproces zijn de voorstellen zorgvuldig geanalyseerd op basis van het eerder genoemde afwegingskader. Er is door alle betrokken departementen (VRO, BZK, EZ, KGG, IenW, JenV, LVVN, OCW, SZW en VWS) gekeken naar de vier aspecten per aanvraag: opgave, aanpak, financiën en organisatie. Zo is er gelet op de omvang en meervoudigheid van de opgave, de integraliteit van de aanpak, de beschikbaarheid van cofinanciering en de inrichting en afstemming van de organisatie. Daarnaast is er rekening gehouden met een evenwichtige verdeling over Nederland, al eerder afgesloten Regio Deals en andere gebiedsgerichte aanpakken van het Rijk. Bij de beoordeling stond steeds de vraag centraal of duidelijk is hoe de voorgestelde aanpak bijdraagt aan het versterken van de brede welvaart[3] van inwoners en ondernemers in de betreffende regio.

Het kabinet is voornemens om de komende maanden met 16 regio's de door hen ingediende voorstellen verder uit te werken tot een Regio Deal en dus concrete afspraken tussen het Rijk en de regio. Het ter beschikking stellen van de rijksbijdrage en het sluiten van de Regio Deal is onder voorbehoud van overeenstemming tussen alle betrokken partners. Het streven is dat alle 16 voorstellen medio 2025 zijn uitgewerkt tot een Regio Deal, in de vorm van een convenant. In het convenant worden ook de looptijd en welke partijen deelnemen aan de Regio Deal vastgelegd. In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de geselecteerde voorstellen. Bijlage 1 van deze Kamerbrief omvat een uitgebreidere omschrijving van de regio's, de opgaven die daar spelen en waar de regio beoogt op in te willen zetten.

[3] Zie *kamerstukken II* 2021/22, 29697, nr. 109, pagina 2 voor de definitie van brede welvaart die het kabinet hierbij hanteert.

Directoraat-Generaal Ruimtelijke Ordening
Programmadirectie Regio Deals
Regio Deals

Onze referentie
2025-0000054630

Tabel 1. Overzicht uit te werken Regio Deal voorstellen		
#	Voorstel Regio Deal	Max. Rijksbijdrage Regio Envelop (incl. BTW x mln.)
Noord		
#1	Noord-Drenthe	€ 15,0
#2	Noordoost-Fryslân	€ 18,0
#3	Eemsdelta	€ 8,5
Totaal Noord		**€ 41,5**
Oost		
#4	Regio Foodvalley	€ 25,0
#5	Regio FruitDelta Rivierenland	€ 22,5
Totaal Oost		**€ 47,5**
Zuid		
#6	Parkstad Limburg	€ 15,0
#7	Noordoost-Brabant	€ 25,0
#8	Zuid-Limburg	€ 10,0
Totaal Zuid		**€ 50,0**
Noordwest		
#9	Regio Waterland	€ 13,0
#10	Vitale Wijken 2.0: Utrecht-Amersfoort	€ 20,0
Totaal Noordwest		**€ 33,0**
Zuidwest		
#11	Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam	€ 8,3
#12	Zeeuws-Vlaanderen/Zeeland	€ 13,0
#13	Regio Groene Hart	€ 18,0
#14	Sierteeltregio	€ 10,0
#15	Voormalige Groeikernen Zuid-Holland (Capelle a/d IJsel, Nissewaard en Zoetermeer)	€ 10,0
Totaal Zuidwest		**€ 59,3**
BES		
#16	Bonaire	€ 13,0
Totaal BES		**€ 13,0**
Totaal		**€ 244,3**

Niet geselecteerde voorstellen
Zoals eerder benoemd, kunnen niet alle voorstellen uitgewerkt worden tot een Regio Deal. Ik realiseer me dat dit een teleurstelling is voor de regionale coalities die veel moeite hebben gedaan om een voorstel in te dienen. Vanuit mijn ministerie is contact opgenomen met de indieners van de niet geselecteerde voorstellen. Vanuit het Rijk willen we met deze regio's desgewenst meedenken

Directoraat-Generaal Ruimtelijke Ordening
Programmadirectie Regio Deals
Regio Deals

Onze referentie
2025-0000054630

over eventuele andere perspectieven om de geadresseerde opgaven aan te pakken en daar waar mogelijk te koppelen aan andere bestaande programma's.

Financiering
Voor de zesde tranche Regio Deals is zoals genoemd €244,3 miljoen beschikbaar. Hiervoor gelden dezelfde financiële uitgangspunten als in de vierde en vijfde tranche: de eenmalige bijdrage uit de Regio Envelop per deal bedraagt minimaal € 5 miljoen en maximaal € 40 miljoen inclusief BTW. De financiële bijdrage vanuit het rijk wordt met een specifieke uitkering aan de regio's beschikbaar gesteld. De regio draagt minimaal hetzelfde bij aan co-financiering. Regio's die er financieel minder sterk voor staan kunnen hier beargumenteerd van afwijken.

De Rijksbijdrage is bedoeld als tijdelijke financiële impuls om regionale samenwerkingen gericht op het versterken van de brede welvaart op gang te brengen. De inzet van dit kabinet is dat deze bijdrage werkt als katalysator om dit doel te bereiken. Bij het uitwerken van de voorstellen is nadrukkelijk aandacht voor het structurele effect en borging van de activiteiten na afloop van de Regio Deal.

Tot slot
Dit is de laatste tranche van de Regio Deals. In de vorige vijf tranches zijn al meer dan 65 deals gesloten in ongeveer 40 regio's. Daar komen er nu nog 16 bij. Het sluiten van de Regio Deal betekent de start van een intensieve samenwerking in de regio tussen Rijk en regio voor de komende jaren. Daarnaast heeft het kabinet in het regeerprogramma aangegeven met regio's en provincies tot investeringsagenda's te willen komen. Ook daar zijn we al mee aan de slag. Deze doorontwikkeling wordt gekoppeld aan de andere relevante en bestaande programma's en lopende trajecten, zoals die lopen rond de Novex en nota ruimte, het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en het recent door het kabinet aangekondigde Nationaal Programma Vitale regio's, als vervolg op het rapport 'Elke regio telt'.[4] Het kabinet vindt het belangrijk om blijvend samen te werken aan het versterken en verstevigen van de relatie tussen Rijk en regio.

De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Mona Keijzer

[4] *Kamerstukken II* 2024/25, 29697, nr. 158 Gebiedsgerichte economische perspectieven en Regionaal Economisch Beleid - Nieuw nationaal programma voor vitale regio's | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl

Directoraat-Generaal Ruimtelijke Ordening
Programmadirectie Regio Deals
Regio Deals

Onze referentie
2025-0000054630

Bijlage: Samenvattingen selectie voorstellen zesde tranche Regio Deals

Noord-Drenthe

Noord-Drenthe, met de gemeenten Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze, vormt een groene buffer tussen de steden Groningen en Assen. Veel inwoners maken gebruik van de stedelijke functies als hoger onderwijs, werkgelegenheid en (academische) zorg. Binnen de regio zijn er grote verschillen op het gebied van werk, inkomen, gezondheid, bereikbaarheid en voorzieningen door toenemende vergrijzing, slechte verbindingen en een toenemend tekort aan (relevant opgeleide) arbeidskrachten in het MKB, de zorg, de landbouw en de vrijetijdseconomie. De regio zet in op het verbeteren van welzijn en minder zorg, dorpscentra voor iedereen en duurzame economische ontwikkeling. Partners uit de regio op het gebied van zorg, cultuur, welzijn, onderwijs, het bedrijfsleven en kennisinstellingen, werken samen met de gemeenten aan de opgaven van de toekomst in Noord-Drenthe. Het kabinet reserveert maximaal € 15 miljoen.

Noordoost-Fryslân

Noordoost-Fryslân is een plattelandsregio met ruim 125.000 inwoners, 90 dorpen, buurtschappen en één stad. De leefbaarheid in het gebied staat onder druk: toenemende vergrijzing, jongeren die wegtrekken, druk op de zorg en een tekort aan passende woningen. Voorzieningen verdwijnen en zijn daardoor niet goed bereikbaar. De economie staat onder druk door personeelstekorten. De regio is onderdeel van één van de elf gebieden uit het Nationaal Programma Vitale Regio's (regio Noord-Fryslân). Het voorstel heeft een brede en diverse aanpak. Er wordt ingezet op het versterken van kleine kernen, sociale structuren en ontmoetingsplekken, kleinschalige woningbouw, het realiseren van doorfietsroutes, het bundelen van vervoerssystemen, een leven lang ontwikkelen, gebiedsontwikkeling en lokale energiesystemen. Het kabinet reserveert maximaal € 18 miljoen.

Eemsdelta

Eemsdelta staat voor grote uitdagingen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. Het aantal jongeren dat in aanraking komt met drugs en criminaliteit stijgt, net als het aantal vernielingen van scholen. In de regio zijn relatief veel arme(re) huishoudens, veel inwoners hebben een slechte gezondheid en leerlingen haken zonder startkwalificatie af. Tegelijkertijd bieden de twee zeehavens en een groot chemiecluster veel kansen. Eemsdelta zet in op de weerbaarheid van jongeren, het herkennen van verleidingen en hen perspectief en zelfvertrouwen bieden. Dit doet de regio samen met onderwijs- en kennisinstellingen, wijkcentra, vrijwilligersorganisaties, bedrijfsleven, politie en vele andere partners. Met de inzet van een jongerenpanel en kindergebiedsregie worden jongeren betrokken bij de ontwikkelingen in Eemsdelta. Het kabinet reserveert maximaal €8,5 miljoen.

Regio Foodvalley

De Regio Foodvalley is één van de groenste regio's van Nederland, met levendige dorpen en hechte gemeenschappen. Innovatie voor verduurzaming van ons voedselsystemen zit in het DNA van de sterke regionale economie. Toch is de regio kwetsbaar omdat de voorzieningen en leefbaarheid niet automatisch meegroeien met de schaalsprong en verstedelijking die is beoogd met de grote woningbouwopgave. De landelijke stikstofproblematiek en de opgave voor natuurherstel in de landbouwtransitie concentreren zich bovendien in de

Foodvalley. Polarisatie en spanningen tussen bevolkingsgroepen dreigen als onvoldoende wordt geïnvesteerd in de sociale cohesie in het gebied, in behoud van (onderwijs)voorzieningen en in de toekomstbestendigheid van de voedselsector. Het kabinet reserveert maximaal € 25 miljoen.

Regio FruitDelta Rivierenland
De Regio FruitDelta Rivierenland is kwetsbaar: de bereikbaarheid is afhankelijk van pontjes, er is weinig vervolgonderwijs en de toekomst van de Fruit- en laanbomenteelt is onzeker door extremere weersomstandigheden. Het voorstel richt zich op toekomstbestendig wonen, ondernemen en leven met innovatieve oplossingen als biobased woningen, energieopwekking en slimme ruimtelijke planning in samenwerking met het waterschap. Er wordt ingezet op verduurzaming van en innovatie in de tuinbouw- en laanbomensector. Hiervoor wordt ingezet op jongeren, arbeidsmigranten en ondernemers voor de toekomst van hun eigen regio. Deze inzet bouwt voort op de in de eerste Regio Deal opgezette Fruittechcampus. Het kabinet reserveert maximaal € 22,5 miljoen.

Parkstad Limburg
Parkstad Limburg is van origine een mijnstreek die zich de afgelopen decennia opnieuw heeft moeten uitvinden. Het verdwijnen van de kolenindustrie in de jaren ’60 had een grote impact op de economische en sociale structuren in de regio. In 2019 en 2023 zijn twee Regio Deals afgesloten die al mooie resultaten laten zien. De problemen zijn niettemin hardnekkig en vragen een aanpak met lange adem. De samenwerking tussen Parkstad Limburg en het westelijke deel van Zuid-Limburg wordt langzaam maar zeker geïntensiveerd. Zo wordt gezamenlijk gewerkt aan een programmalijn gericht op de ontwikkeling van een internationale kenniseconomie in de grensstreek. Het kabinet reserveert maximaal € 15 miljoen.

Noordoost-Brabant
De regio Noordoost-Brabant is het thuis van 631.000 inwoners in 10 gemeenten. De voedselketen is een belangrijke economische factor in de regio, met veel mkb en familiebedrijven en 67% van het gebied is landbouwgrond. Het ‘goeie leven’ van nu kent uitdagingen en scheurtjes in het fundament, die de samenwerkende partijen, Regio Noordoost-Brabant, triple helix organisatie Agrifood Capital, Noordoost-Brabant Werkt en Provincie Noord-Brabant, in samenhang willen aanpakken. Ze zetten in op de kracht van ondernemers, inwoners en het gebied om de beweging te maken richting een circulaire economie, het binden van (jong) talent en een gezonde leefomgeving. Daarnaast willen ze de samenwerking verbreden met andere partijen en gezamenlijk een lange termijn agenda maken voor de regio. Het kabinet reserveert maximaal € 25 miljoen.

Zuid-Limburg
Zuid-Limburg wil een vervolg geven aan de ingezette lijn met de in 2023 gesloten Regio Deal. De regio geeft prioriteit aan inspanningen gericht op sterke en gezonde leefgemeenschappen en het behoud en de versterking van het unieke vijfsterren landschap. Samen met Parkstad Limburg wordt daarnaast gewerkt aan de grensoverstijgende kenniseconomie en arbeidsmarkt. De transformatie naar een circulaire economie heeft in deze regio, met een mondiaal toonaangevend bedrijvencomplex in de chemische sector binnen haar grenzen, een bijzondere dimensie. Het kabinet reserveert maximaal € 10 miljoen.

Regio Waterland
Als noordpunt van de Metropoolregio Amsterdam staat regio Waterland met voormalig groeikern Purmerend voor grote maatschappelijke uitdagingen. Vergrijzing en ontgroening zijn hoger dan het landelijk gemiddelde, de voorzieningen zijn gedateerd en voldoen niet meer aan de huidige behoeften. Jongeren trekken de regio uit en basisvoorzieningen staan onder druk. Om deze negatieve trend te keren, is er een sterke impuls en intensieve samenwerking nodig. De regio richt zich op drie uitdagingen: behoud van jong talent, vernieuwing van ouderenzorg, en versterking van een toekomstbestendig MKB. In het multi-helix samenwerkingsmodel bundelen overheden, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties hun krachten om Waterland toekomstbestendig te maken. Het kabinet reserveert maximaal € 13 miljoen.

Vitale Wijken 2.0: Utrecht-Amersfoort
De wijken Liendert (Amersfoort), Overvecht (Utrecht), Vollenhove (Zeist) en Centrale As (Nieuwegein) kampen met vergelijkbare problemen op het gebied van bestaanszekerheid, gezondheid, veiligheid en perspectief voor kinderen, jongeren en kwetsbare gezinnen. Investeringen en ondersteuning in de wijken vragen om een lange adem. Ingezet wordt op het verbeteren van bestaanszekerheid, vergroening en vernieuwing van de openbare ruimte om ontmoeting en beweging en bewonersinitiatieven te stimuleren. Daarnaast worden de wijkeconomie en arbeidsparticipatie bevorderd. Gemeenten, provincie, en het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid werken samen met bewoners en jongeren aan een aanpak die tot minimaal 2040 doorloopt. De plannen bouwen voort op de eerdere Regio Deal Vitale Wijken 1.0. Het kabinet reserveert maximaal € 20 miljoen.

Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam
De regio Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam-Zuid kampt met toenemende grootstedelijke problematiek (armoede, criminaliteit en ongelijkheid). Sociale en economische uitdagingen stapelen zich op, zoals voedselarmoede, slechte gezondheid en een gebrek aan perspectief voor inwoners in een kwetsbare positie. Het voorstel richt zich op het een gezonde en veilige basis, een toekomstperspectief via werk en onderwijs en versterking van de duurzame economische structuur, met Dutch Fresh Port als banenmotor. Samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs is essentieel om de leefomgeving te verbeteren, armoede te bestrijden en criminaliteit aan te pakken. Met gerichte investeringen wil de regio brede welvaart en leefbaarheid duurzaam verhogen. Het kabinet reserveert maximaal € 8,3 miljoen.

Zeeuws-Vlaanderen/Zeeland
Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland hebben te maken met bevolkingsafname, vergrijzing, vervoersarmoede en een krappe arbeidsmarkt in zorg, toerisme en techniek. Dit leidt tot problemen in leefbaarheid, sociale cohesie en de beschikbaarheid van voorzieningen. Voor Zeeuws-Vlaanderen speelt daarnaast grensproblematiek. De plannen richten zich op versterking en een toekomstbestendige regio voor Zeeland, Zeeuws-Vlaanderen, Schouwen-Duivenland, Noord-Beveland en Tholen: een vitale leefomgeving, samenwerking tussen zorg, sport en onderwijs, behoud van essentiële voorzieningen in Zeeuws-Vlaanderen, het verbeteren van het vestigingsklimaat en een sterkere

arbeidsmarkt, door het behouden en aantrekken van jongeren en vraag en aanbod beter matchen. Het kabinet reserveert maximaal € 13 miljoen.

Regio Groene Hart
In de kern van het Groene Hart liggen 5 gemeenten (Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard, Lopik, Molenlanden en Vijfheerenlanden) met een vergelijkbaar landschap: een veenweidegebied, veel grotere en kleinere dorpskernen en de melkveehouderij die bepalend is voor de identiteit van de sterk verbonden gemeenschappen. De doorontwikkeling van de landbouw is essentieel voor dit gebied, 84% van de grond is bestemd voor landbouw. De regio zet in op vitale kernen door het binden van jongeren, een goed voorzieningenniveau, een toekomstbestendige landbouwsector en breed economisch perspectief en het versterken van de natuur en biodiversiteit. De gemeenten willen hiermee invulling geven aan het interbestuurlijk opgestelde Ontwikkelperspectief Groene Hart 2050. Het kabinet reserveert maximaal € 18 miljoen.

Sierteelregio
De Sierteeltregio bestaat uit de Duin- en Bollenstreek, het gebied rond Aalsmeer en de kernen rond Boskoop waar de bloemen-, bollen- en boomteelt de identiteit van de streek al eeuwenlang bepaalt. Ondanks de sterke economische ontwikkeling staat in de regio de leefbaarheid onder druk, loopt de krapte op de arbeidsmarkt op en verkeren de vele arbeidsmigranten in een kwetsbare positie. Via de themalijnen samen wonen, samen werken en leren en samen leven zet de regio zich in om de bodem en het (drink)water gezond te houden, de Green Flower Campus te realiseren en de leef- en arbeidsomstandigheden van de arbeidsmigranten te verbeteren. De twee gemeenten en het Hoogheemraadschap Rijnland, werken breed samen met diverse economic boards en onderwijsinstellingen en waar mogelijk ook met de inwoners. Het kabinet reserveert maximaal € 10 miljoen.

Voormalige Groeikernen Zuid-Holland (Capelle a/d IJsel, Nissewaard en Zoetermeer)
Capelle aan den IJssel, Zoetermeer en Spijkenisse (nu: Nissewaard) boden een betaalbaar en rustig alternatief voor het wonen nabij de grote, drukke stad. Anno 2024 staan de steden voor een grote vervangingsopgave van woningen die in korte periode werden gebouwd. Het woongenot én de woonaantrekkelijkheid is laag vanwege een gebrek aan groen en een teveel aan grijs beton. Inwoners van verouderde wijken kampen vaker met problematische schulden, onderwijsachterstanden en gevoelens van onveiligheid. De sociale cohesie en samenredzaamheid is laag. Daarom richten de voormalige Groeikernen zich op verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving, kansrijk en veilig opgroeien en bestaanszekerheid. De Zuid-Hollandse Groeikernen fungeren als proeftuin om te leren over de juiste aanpak van de groeikernenproblematiek, die ook elders in Nederland speelt. De New Town Alliantie (8 gemeenten met vergelijkbare problematiek) profiteert daarvan. Het kabinet reserveert maximaal € 10 miljoen.

Bonaire
Sinds 2010 heeft Bonaire een snelle ontwikkeling doorgemaakt. Het aantal inwoners steeg van 15.679 in 2011 naar 25.133 in 2024 en groeit naar verwachting tot 30.500 in 2035. De infrastructuur en voorzieningen op Bonaire

hebben de sterke bevolkings- en toerismegroei niet kunnen bijbenen. Immigratie zet druk op sociale cohesie en vergroot ongelijkheid. Ontwikkeling van ontbrekende voorzieningen kan de zelfredzaamheid vergroten. Dit is essentieel gezien de armoede, hoge kosten van levensonderhoud en de afhankelijkheid van toerisme. Met investeringen in een multifunctioneel centrum, gebiedsontwikkeling (Antriol en Nort'i Saliña), schoolbereikbaarheid, openbaar vervoer, logistiek en verduurzaming van scholen worden verbondenheid, bereikbaarheid en zelfredzaamheid gestimuleerd. Deze aanpak vormt een basis voor een meerjarige sociaal-economische visie voor Bonaire. Het kabinet reserveert maximaal € 13 miljoen.

Directoraat-Generaal Ruimtelijke Ordening
Programmadirectie Regio Deals
Regio Deals

Onze referentie
2025-0000054630